

2019–2020 MOKSLO METŲ LIETUVIŲ KALBOS IR LITERATŪROS MOKYKLINIO BRANDOS EGZAMINO VERTINIMO INSTRUKCIJA

I. Literatūrinio rašinio turinio vertinimas (12 taškų)

L	T	Temos supratimas
III	3	Tema suprasta. Motyvuotai išskirti temos aspektai .
II	2	Tema suprasta iš dalies. / Esama nukrypimų nuo temos.
I	1	Tema menkai suprasta (tik teksto fragmentai susiję su tema).
–	0	Žr. pastabą.

T	Struktūra
3	Tema plėtojama kryptingai. Pagrindinė mintis aiškiai suformuluota. Įžanga motyvuota. Baigiamosios išvados pagrįstos.
2	Tema plėtojama kryptingai. Pagrindinė mintis aiški. Įžanga turi trūkumų / baigiamosios išvados iš dalies pagrįstos.
1	Temos plėtotei trūksta kryptingumo. Pagrindinė mintis ne visai aiški. Įžanga ir išvados turi trūkumų / įžanga / baigiamosios išvados netinkamos.
0	Pagrindinė mintis neaiški. Įžanga ir išvados netinkamos.

L	T	Kūrinių analizė, interpretacija
III	3	Privalomo autoriaus kūrinys (-iai) pasirinkta tinkamai. Kūrinių interpretacija išsami, pagrįsta analize <i>arba</i> ne daugiau kaip 1 interpretavimo trūkumas / fakto klaida, nenaikinantys interpretacijos pagrįstumo.
II	2	Privalomo autoriaus kūrinys (-iai) pasirinkta tinkamai. Kūrinių interpretacija paviršutiniška , bet yra analizės elementų. / Siužeto pasakojama daugiau nei reikia interpretacijai <i>arba</i> ne daugiau kaip 3 interpretavimo trūkumai / fakto klaidos.
I	1	Privalomo autoriaus kūrinys (-iai) pasirinkta ne visai tinkamai. Bandoma interpretuoti kūrinius, bet didžiojoje teksto dalyje atpasakojamas siužetas <i>arba</i> ne daugiau kaip 6 interpretavimo trūkumai / fakto klaidos.
–	0	Kūrinys (-iai) neinterpretuojami, tik atpasakojamas siužetas <i>arba</i> 7 ir daugiau interpretavimo trūkumai / fakto klaidos.

T	Rėmimasis kontekstu
3	Tikslingai ir tinkamai remiamasi kūrinio (-ių) kontekstu .
2	Tinkamai, bet ne visai tikslingai remiamasi kūrinio (-ių) kontekstu . (Ne daugiau kaip 1 fakto klaida.)
1	Bandoma remtis kūrinio (-ių) kontekstu. / Kontekstas tik paminėtas. (Ne daugiau kaip 2 fakto klaidos.)
0	Kontekstu nesiremiamas .

PASTABA. Nuliu visas rašinys vertinamas, jei neanalizuojamas nė vieno iš privalomų autorių kūrinys (-iai) arba rašinys parašytas savo sugalvota tema. Kitu atveju, už temos supratimo, kūrinių analizės, interpretacijos ir rėmimosi kontekstu kriterijus skyrus nulį, darbas toliau vertinamas pagal visus likusius kriterijus.

I. Samprotavimo rašinio turinio vertinimas (12 taškų)

L	T	Temos, problemos supratimas
III	3	Tema, problema suprastos. Išskirti ir išanalizuoti aspektai.
II	2	Tema, problema suprastos iš dalies (per siaurai arba per plačiai / esama nukrypimų).
I	1	Tema menkai suprasta (tik teksto fragmentai susiję su tema).
–	0	Žr. pastabą.

L	T	Argumentavimas, pagrindimas
III	3	Argumentai tinkami¹ ir svarūs². Kur dera, pristatomas kitoks požiūris. Rašančiojo požiūris pagrįstas kultūrine (literatūrine) patirtimi <i>arba</i> ne daugiau kaip 1 argumentavimo trūkumas / fakto klaida, nenaikinantys argumento svarumo.
II	2	Ne visi argumentai tinkami. Rašančiojo požiūris iš dalies pagrįstas kultūrine (literatūrine) patirtimi <i>arba</i> ne daugiau kaip 3 argumentavimo trūkumai / fakto klaidos.
I	1	Bandoma argumentuoti. Samprotavimas paviršutiniškas, dominuoja bendro pobūdžio aiškinimas <i>arba</i> ne daugiau kaip 6 argumentavimo trūkumai / fakto klaidos.
–	0	Visas tekstas – bendro pobūdžio aiškinimas. Argumentai netinkami / neargumentuojama <i>arba</i> 7 ir daugiau argumentavimo trūkumai / fakto klaidos.

T	Struktūra
3	Tema, problema analizuojamos kryptingai. Pagrindinė mintis aiškiai atskleista. Ižanga motyvuota. Baigiamosios išvados pagrįstos.
2	Tema, problema analizuojamos kryptingai. Pagrindinė mintis aiški. Ižanga turi trūkumų / baigiamosios išvados iš dalies pagrįstos.
1	Temos, problemos analizei trūksta kryptingumo. Pagrindinė mintis ne visai aiški. Ižanga ir išvados turi trūkumų / ižanga / baigiamosios išvados netinkamos.
0	Pagrindinė mintis neaiški. Ižanga ir išvados netinkamos.

T	Rėmimasis privalomu autoriumi ³ ir jo kontekstu
3	Tikslingai ir tinkamai remiamasi vieno iš privalomų autorių kūrinium (-iais) ir kultūriniu / istoriniu / biografiniu kontekstu .
2	Ne visai tikslingai ir tinkamai remiamasi vieno iš privalomų autorių kūrinium (-iais) ir kultūriniu / istoriniu / biografiniu kontekstu . / Tikslingai ir tinkamai remiamasi vieno iš privalomų autorių kūrinium (-iais), tačiau kultūrinis / istorinis / biografinis kontekstas ne visai tinkamas. (Ne daugiau kaip 1 fakto klaida.)
1	Bandoma remtis vieno iš privalomų autorių kūrinium (-iais), tačiau ne visai tinkamai, kultūrinis / istorinis / biografinis kontekstas tik paminėtas. / Tikslingai ir tinkamai remiamasi vieno iš privalomų autorių kūrinium (-iais), tačiau kultūrinis / istorinis / biografinis kontekstu remiamasi netinkamai / nesiremiama. (Ne daugiau kaip 2 fakto klaidos.)
0	Bandoma remtis vieno iš privalomų autorių kūrinium (-iais), tačiau netinkamai įrodomo teiginio atžvilgiu. Kultūrinis / istorinis / biografinis kontekstu remiamasi netinkamai / nesiremiama.

PASTABA. Nuliu visas rašinys vertinamas, jei nesiremiama nė vieno iš privalomų autorių kūrinium (-iais) arba rašinys parašytas savo sugalvota tema. Kitu atveju, už temos supratimo, argumentavimo, pagrindimo ir rėmimosi privalomu autoriumi ir kontekstu kriterijus skyrus nulį, darbas toliau vertinamas pagal visus likusius kriterijus.

¹ **Tinkamas** argumentas pagrindžia tą teiginį, kuriam yra skirtas. Argumento tinkamumas – jo santykis su konkrečiu teiginiu (teiginys turi atitikti nagrinėjamą problemą – priešingu atveju jį pagrindžiantis argumentas negali būti įskaitytas).

² **Svarus** argumentas – tas, kuris skatina patikėti, paremia ar net verčia pritarti pagrindinei minčiai. Argumento svarumas – jo santykis su tema.

³ **Rėmimasis privalomu autoriumi** vertinamas, jei, pagrindžiant samprotavimo rašinio temos teiginį, yra įvardytas autoriaus kūrinys ir remiamasi jo (-jų) medžiaga (siužetu/ veikėjai s/ menine raiška ir pan.).

II. Kalbos taisyklingumo vertinimas (11 taškų)

Lietuvių mokomąja kalba

L	T	Gramatika ir leksika	T	Rašyba ir skyryba
III	3	0–2	8	0–2
			7	3–4
II	2	3–4	6	5–6
			5	7–8
I	1	5–8	4	9–10
			3	11–12
			2	13–17
			1	18–23
–	0	9–...	0	24–...

Tautinių mažumų mokomąja kalba

L	T	Gramatika ir leksika	T	Rašyba ir skyryba
III	3	0–2	8	0–2
			7	3–5
II	2	3–9	6	6–8
			5	9–11
I	1	10–18	4	12–15
			3	16–21
			2	22–27
			1	28–32
–	0	19–...	0	33–...

III. Teksto raiškos vertinimas (7 taškai)

L	T	Teksto raiška, stilius, logika	
		<i>Lietuvių mokomąja kalba</i>	<i>Tautinių mažumų mokomąja kalba</i>
III	7	Raiška atitinka rašymo situaciją ir žanrą. Rašoma aiškiai, sklandžiai, logiškai. Leksika tinkama. Minčių santykiams išreikšti tinkamai ir tikslingai vartojamos įvairios sintaksinės struktūros. Yra 0–4 stiliaus, logikos trūkumai.	Raiška atitinka rašymo situaciją ir žanrą. Rašoma aiškiai, sklandžiai, logiškai. Leksika tinkama. Minčių santykiams išreikšti tinkamai ir tikslingai vartojamos įvairios sintaksinės struktūros. Yra 0–4 stiliaus, logikos trūkumai.
II	6	Yra 5–6 trūkumai.	Yra 5–8 trūkumai.
	5	Yra 7–8 trūkumai.	Yra 9–12 trūkumų.
I	4	Yra 9–10 trūkumų.	Yra 13–16 trūkumų.
	3	Yra 11–13 trūkumų.	Yra 17–20 trūkumų.
–	2	Yra 14–15 trūkumų.	Yra 21–23 trūkumai.
	1	Yra 16–19 trūkumų	Yra 24–29 trūkumai.
	0	Yra 20 ir daugiau trūkumų.	Yra 30 ir daugiau trūkumų.

PAAIŠKINIMAI:

- Gramatikos ir žodyno klaidomis laikomi normų, nurodytų 5–12 klasių lietuvių kalbos vadovėliuose, „Dabartinės lietuvių kalbos žodyne“, pažeidimai.
  - Gramatikos, žodyno, rašybos, skyrybos klaidos laikomos atskiromis klaidomis**, išskyrus šiuos atvejus:
    - kai taškai nerašomi ant *i / j*, laikoma viena klaida visame darbe, tačiau jei taškai nerašomi ant *ė*, – kiekviena klaida atskira;
    - nelietuviškų raidžių rašymas laikoma viena klaida visame darbe;
    - žodžių kėlimo klaidos laikomos viena klaida visame darbe;
  - Viena klaida laikoma: a) ta pati žodyno klaida visame rašinyje; b) ta pati gramatikos klaida, pasikartojanti kelis kartus tame pačiame žodyje; c) dvejetainių linksnių, susietų vienu valdymu, vartojimo klaidos tame pačiame sakinyje (pvz.: *Lengva žmogui būti geru, sunkiau – teisingu.*). Kitos gramatikos (morfologijos, sintaksės) klaidos laikomos atskiromis.
  - Ta pati žodžių rašybos klaida, pasikartojanti kelis kartus toje pačioje žodžio šaknyje, laikoma viena klaida.
- Galūnių rašybos klaidos laikomos atskiromis** (išskyrus tą pačią klaidą tame pačiame žodyje).
- Akies klaida laikoma atsitiktinė klaida, kuri darbe nesikartoja, t. y. kitur rašinyje žodis rašomas taisyklingai. Trys akies klaidos laikomos viena raštingumo klaida.
  - To paties įterpinio neskyrimas, ta pati citatos skyrybos klaida laikoma viena skyrybos klaida.
  - Sintaksinės konstrukcijos neišskyrimas arba skyrimas iš vienos pusės laikomas viena klaida.
  - Viename sakinyje žymima ne daugiau kaip viena stiliaus ar logikos klaida.**
  - Stiliaus, logikos klaidos laikomos atskiromis klaidomis, tačiau ta pati stilistinio žodyno klaida laikoma viena klaida.
  - Kalbos taisyklingumo (gramatikos, žodyno, rašybos, skyrybos) ir stiliaus bei logikos klaidos žymimos paraštėje iki nulio ribos.

Jeigu kandidatas parašė mažiau nei 400 žodžių, už kiekvienus 30 trūkstančių žodžių atimama po 1 tašką iš bendro įvertinimo.

Trūkstančių žodžių skaičius	Atimami taškai	Trūkstančių žodžių skaičius	Atimami taškai
11–40	1	131–160	5
41–70	2	161–199	6
71–100	3	Neparašiusio 200 žodžių kandidato darbas vertinimas tik turinio aspektu. Už kitus kriterijus taškai neskiriami.	
101–130	4		